

გობიერთი მოსაზრება ნებისყოფის ფსიქოლოგიური ბუნების შესახებ

ნოდარ ბარამიძე

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

აბსტრაქტი

ნაშრომში გაანალიზებულია ნ. ახის, დ. უზნაძისა და შ. ჩხარტიშვილის შეხედულებები ნებისყოფის სპეციფიკური ბუნების შესახებ. გამოთქმულია მოსაზრება „მე მინდა“ და „მე უნდა“ განცდების ადგილის თაობაზე ნებისყოფისა და ნებულობითი ქცევის სტრუქტურაში. ნარმოდგენილია პოზიცია ნებულობითი ქცევის განწყობის ჩხარტიშვილისეულ გაგებასთან (დინამიკურ მოდელთან) დაკავშირებით.

საკვანძო სიტყვები: ნებისყოფა, „მე მინდა“, „მე უნდა“, მოტივი, გადაწყვეტილების მიღება, განწყობა, ობიექტური ღირებულება.

ნებისყოფის პრობლემა კვლავაც აქტუალურია და ეს ასეა, როგორც ამ პრობლემასთან დაკავშირებული ცალკეული საკითხების გარკვევის თვალსაზრისით, ისე, ზოგადად, ნებისყოფის ფსიქოლოგიური კატეგორიის არსებობა-საჭიროების დასაბუთების თვალსაზრისითაც. როგორც ცნობილია, ამერიკისა და დასავლეთის ფსიქოლოგიაში ნებისყოფის ცნება უკვე კარგა ხანია შეცვალა „მოტივაციის“ ცნებამ. მართალია, ბოლო დროს ნებისყოფის პრობლემისადმი ინტერესი მსოფლიო ფსიქოლოგიაში თითქოს გაიზარდა, მაგრამ რაიმე მნიშვნელოვანი შემობრუნება მაინც არ მომხდარა. ეს კარგად ჩანს გერიგისა და ზიმბარდოს (2009) თანამედროვე ტიპის სქელტანიან სახელმძღვანელოშიც „ფსიქოლოგია და ცხოვრება“, რომელშიც ნებისყოფის ცნება საერთოდ არაა ნახსენები. ნებისყოფის გარეშე კი ძნელი წარმოსადგენია ადამიანის ფსიქოლოგია და ცხოვრებაც.

სამწუხაროდ, ასეთი ტენდენცია დაფიქსირდა ჩვენს სინამდვილეშიც. რატომღაც ჩვენთანაც გაურბიან ნებისყოფის თითქოსდა „მისტიკურ“ და „ამოუცნობ“ უნარზე საგანგებო მსჯელობას და ახლებურად შედგენილ სახელმძღვანელოებშიც თავს არიდებენ ამ ცნების ცალკე მონაკვეთად გამოყოფას (იმედაძე, 2011). და ეს მაშინ, როდესაც ფსიქოლოგიურ მეცნიერებაში ნებისყოფის საკუთარი ბუნებისა და ადამიანის სულიერ სამყაროში მისი ადგილის ნათელსაყოფად ყველაზე მეტი გააკეთეს ქართველმა ფსიქოლოგებმა – დ. უზნაძემ და შ. ჩხარტიშვილმა (უზნაძე, 1964, 1977; ჩხარტიშვილი, 1958, 1964).

აქ არ შევეუდგებით ამ ავტორების საკმაოდ ცნობილი შეხედულებების სისტემატურ დალაგებას. აღვნიშნავთ მხოლოდ, რომ დ. უზნაძე ნებისყოფის პრობლემას იხილავს განწყობის თეორიის პოზიციებიდან. იგი ნებისყოფის არსს ხედავს გადაწყვეტილების

აქტში. მის ფსიქოლოგიურ ბუნებას უკავშირებს „მე მინდა“ განცდას და ნებისყოფის უშუალო ამოცანად მიიჩნევს „მეორე პლანზე (ე.ი. ობიექტივაციის დონეზე – ნ.ბ.) შემუშავებული განწყობის აქტუალურ განწყობად გადაქცევას, რათა იგი ნამდვილ ძალად იქნეს განცდილი, ძალად, რომელიც სუბიექტის ქცევას წარმართავს“ (უზნაძე, 1977, გვ. 164).

შ. ჩხარტიშვილი თავიდანვე ერთმანეთისაგან მკვეთრად მიჯნავს აქტივობის ორ ძირითად წყაროს – მოთხოვნილებასა და ნებისყოფას. პირველი, მისი აზრით, საერთოა ცხოველისა და ადამიანისათვის, მეორე კი – სპეციფიკურ-ადამიანური აქტივობის საფუძველს წარმოადგენს. მოთხოვნილებით აღძრულ ქცევას იგი იმპულსურ ქცევას უწოდებს, ნებისყოფით აღძრულს – ნებისმიერ (ნებელობით) ქცევას. ჩვენ ვიზიარებთ ნებისყოფის ცნების ჩხარტიშვილისეულ გაგებას, რომლის მიხედვითაც, ისტორიული განვითარების პროცესში ადამიანმა ცნობიერების გვერდით ნებისყოფის სახით შეიძინა ისეთი სპეციფიკური თავისებურება, რომელიც საშუალებას აძლევს მას განთავისუფლდეს აქტუალურ მოთხოვნილებათა ტყვეობისაგან, დადგეს წუთიერ ინტერესებზე მაღლა, ხელში აიღოს საკუთარი ფსიქო-ფიზიკური შესაძლებლობანი და ისეთი აქტივობა განავითაროს, რომელიც მიმართულია ობიექტურ ღირებულებათა სამკვიდროსაკენ, შეესაბამება საზოგადოების მოთხოვნებს და, ამასთანავე, პიროვნების მომავალი ცხოვრების ამოცანებს პასუხობს. სწორედ ნებისყოფა არის პიროვნების არსებობის ძირითადი ფორმა. სადაც არაა ნებისყოფა, იქ არც პიროვნებაა. ვფიქრობთ, ეს არის ნებისყოფის ფსიქოლოგიური კატეგორიის ყველაზე უფრო მისაღები განსაზღვრება, რომელიც, ჩვენი აზრით, კიდევ უფრო სრული იქნებოდა ნებელობითი ქცევის სტრუქტურაში ერთი მომენტის გათვალისწინებით, რომლის შესახებაც ქვემოთ გვექნება მსჯელობა.

დ. უზნაძისაგან განსხვავებით, რომელიც ნებისყოფის ბუნებას უკავშირებს „მე მინდა“ განცდას, შ. ჩხარტიშვილი ასაბუთებს, რომ „მე მინდა“ განცდა გამოხატავს იმპულსური ქცევის ფსიქოლოგიურ ბუნებას, ხოლო ნებისყოფითი ქცევის ბუნება ვლინდება „მე უნდა“ განცდაში.

როგორც ცნობილია, ნებისყოფის ფენომენი პირველად სერიოზულად იკვლია ნ. ახმა. მან ექსპერიმენტულად დაასაბუთა ნებისყოფის სპეციფიკური ბუნება. ახი თავის ცდებში ერთმანეთს უპირისპირებდა მტკიცე ასოციაციით გაპირობებულ „რეპროდუქციის ტენდენციას“ და მის წინააღმდეგ მიმართულ ნებისყოფის აქტს.

ცდის პირთა თვითდაკვირვებამ, როგორც ეს დ. უზნაძისა (1964) და რ. ნათაძის (1977) (და არა მხოლოდ) ზოგადი ფსიქოლოგიის სახელმძღვანელოებშია ხაზგასმული, დაადასტურა ნებისყოფის ფენომენტან დაკავშირებული რამდენიმე ფსიქოლოგიური მომენტი, რომელთაგან ნებისყოფის აქტისათვის განსაკუთრებით სპეციფიკურია აქტივობის განცდა, რომელიც არ დაიყვანება სხვა განცდებზე და რომელსაც ცდის პირები გამოხატავენ გამოთქმებით: „მე მინდა“, „მე ნამდვილად მინდა“, „აი, ახლა მე ნამდვილად მინდა“. საკუთარი მომავალი მოქმედების განცდის უფრო ადეკვატური სიტყვიერი გადმოცემა შეუძლებელია. საგულისხმოა, რომ ახის მიხედვით ეს სპეციფიკური, პროსპექტული ბუნების განცდა დაკავშირებულია გადანყვეტილების შესრულების პერიოდთან. სუბიექტს ნათელი წარმოდგენა აქვს, იგი ნათლად განიცდის იმას, თუ

რა უნდა ქნას, რა უნდა გააკეთოს მომავალში, რომელიც ანმყოს თავისებური გაგრძელება იქნება.

ისმება კითხვა: რა მოხდა? რატომ მოხდა, რომ ის, რაც სუბიექტს აქამდე არ უნდოდა, ახლა მოუნდა? რატომ და საიდან აღმოცენდა „აი, ახლა მე ნამდვილად მინდა“ განცდა? როგორიც არ უნდა იყოს ამ კითხვაზე პასუხი, ერთი რამ უეჭველია: სუბიექტი ამ გამონათქვამით ფაქტობრივად ადასტურებს, რომ მოცემულ კონკრეტულ მომენტში, სწორედ ახლა მასში რეალურად მოხდა მნიშვნელოვანი ცვლილება, რომ ეს თავისებური შინაგანი გადახალისება „არ მინდადან მინდასკენ“ წინამორბედი მუშაობის შედეგია, რამაც თავი იჩინა აღნიშნული განცდის სახით. სწორედ ამ („მე მინდა“) განცდას უკავშირებს დ. უზნაძე ნებისყოფის ფსიქოლოგიურ ბუნებას.

ნებისყოფისა და ნებელობითი ქცევის სტრუქტურაში „მე მინდა“ და „მე უნდა“ განცდების ადგილის შესახებ ჩვენი მოსაზრებები გამოთქმული გვაქვს ადრე გამოქვეყნებულ ნაშრომებშიც (ბარამიძე, 2007, 2008, 2013). ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ნებისყოფით განსაზღვრული ნებელობითი ქცევისათვის არც „მე მინდა“ განცდაა უცხო და არც „მე უნდა“ განცდა. ორივე ეს განცდა შედის ნებელობითი ქცევის, ოღონდ მისი სხვადასხვა ეტაპის სტრუქტურაში. ჩვენს ნაშრომებს მოჰყვა სერიოზული მეცნიერული მსჯელობა და პოლემიკური ხასიათის წერილები ფსიქოლოგიურ ჟურნალებსა და კრებულებში (იმედაძე, 2010, 2013, 2014). წინამდებარე სტატია იწერება რამდენადმე განსხვავებული ასპექტით, ჩვენ მიერ ადრე გამოთქმული ზოგიერთი დებულების უფრო დაზუსტებული ინტერპრეტაციით, რაც მთლიანობაში კიდევ უფრო ამყარებს ჩვენს ზემოაღნიშნულ შეხედულებას. რა თქმა უნდა, ამ მიმართულებით მუშაობას მომავალშიც გავაგრძელებთ, მით უფრო, რომ ამის მოტივაციურ საფუძველს აძლიერებს ი. იმედაძის (2013), ნებისყოფის პრობლემის შესანიშნავი მკვლევარის, მეტად საყურადღებო ნაშრომებიც.

დავუბრუნდეთ ნებისყოფის აქტის ახისეულ ანალიზს. რას გვეუბნება „აი, ახლა მე ნამდვილად მინდა“-ს განცდა? მხოლოდ ერთს: ის, რაც სუბიექტს აქამდე არ უნდოდა, ან ჯერ კიდევ თავისთვის გარკვეული არ ჰქონდა ემოქმედა თუ არა ასე, ახლა უკვე ნამდვილად მოუნდა მას ასეთი ქცევის განხორციელება. ცხადია, ეს ვერ მოხდებოდა მის ფსიქიკაში (პიროვნებაში) შესაბამისი ცვლილებისა და სათანადო გადაწყვეტილების გარეშე. სწორედ ამ გადაწყვეტილების შემდეგ აღმოცენდა მასში ე.წ. „მე მინდა“ განცდა.

მაგრამ რის საფუძველზე ხდება გადაწყვეტილების მიღება? რეალური ცხოვრებისეული მაგალითებით რომ ვილაპარაკოთ, – ვთქვათ, საკუთარი მცდარი შეხედულების აღიარების, პაპიროსისადმი თავის დანებების, თუ ცივ ოთახში ბუნებრივი სიზანტის დაძლევისა და ლოგინიდან დროულად ადგომის გადაწყვეტილება? ცხადია, ობიექტური ვითარების, აუცილებლობისა და მოვალეობის, საკუთარი მომავალი მდგომარეობის გათვალისწინების ნიადაგზე. ასეთი თეორიული მუშაობის თუ მოტივაციის პროცესში იკვეთება გადაწყვეტილების საფუძველმდებარე მოტივი. ნებელობითი ქცევის მოტივის ძიება ყოველთვის მიმდინარეობს ობიექტურ ღირებულებათა ცნობიერების, საჭიროების, ე.წ. „მე უნდა“ განცდის ფონზე. სწორედ „მე უნდა“ განცდა არის დამახასიათებელი გადაწყვეტილების მიღების ეტაპისათვის, რომელიც შემდეგ გადაიზრდება „მე მინდა“-ში.

ახის მიერ ექსპერიმენტულად დადასტურებული „მე მინდა“ განცდაც, რომელიც განსახორციელებელი ქცევის სურვილს გამოხატავს, ჩვენი აზრით, ტრანსფორმირებული „მე უნდა“ განცდაა. ცდის პირი ხომ ექსპერიმენტატორის ინსტრუქციის შესაბამისად, ერთგვარი დავალების – „ასე უნდა იმოქმედო“-ს მიხედვით მოქმედებს: მან მოისმინა ინსტრუქცია, გაიაზრა, შეინყნარა, მიიღო როგორც ობიექტური აუცილებლობა და გადაწყვიტა მისი შესრულება. ვფიქრობთ, აქაც ანალოგიური ფსიქოლოგიური მექანიზმი იკვეთება.

რეალურად, „მე მინდა“, ანუ განსახორციელებელი ქცევის სურვილი, შინაგანი და გარეგანი მოტივაციური ფაქტორების ზეგავლენით, ქცევის მიმდინარეობის პროცესში განუწყვეტლად იცვლება – მისი ინტენსივობის შესუსტების, გაძლიერების და განეიტრალება-მოხსნის მიმართულებითაც. ბუნებრივია, ნებელობითი ქცევაც შესაბამის ემოციურ ფონზე წარიმართება ან შეწყდება კიდეც. ასე რომ, სათანადო განსჯის შემდეგ, თვით უმძიმესი ქცევის შესრულების გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევაშიც, ადამიანს ეუფლება ერთგვარი შვება, ასეთი ქცევის შესრულების სურვილის თავისებური განცდა, რომელიც შეიძლება იყოს მომენტალურიც, მეტნაკლებად ხანიერიც, ამბივალენტურიც და მოქმედების პროცესში შესაძლებელია შეიცვალოს ამა თუ იმ მიმართულებით, ანდა აღიკვეთოს კიდეც.

ამრიგად, „მე უნდა“ განცდის „მე მინდა“-ში გადაზრდა არ ნიშნავს იმას, რომ ნებელობითი ქცევა აუცილებლად შესრულდება, ან მისი მიმდინარეობის ყველა ეტაპზე დადებით ემოციურ ფონზე წარიმართება. ხშირად, ნებისყოფის დამატებითი ჩარევის გარეშე, ასეთი ქცევის შესრულება სრულიადაც შეუძლებელი იქნებოდა. მაგალითად, შრომა წმინდა ნებელობითი ქცევაა, მაგრამ ის შეიძლება სასურველიც იყოს, სასიამოვნოც და უაღრესად მძიმე, უსიამოვნო აქტივობადაც განიცდებოდეს, რომელიც ნებისყოფის დიდ დაძაბვას მოითხოვს.

რაც შეეხება ნებელობითი ქცევის განწყობას, ეს ცალკე მსჯელობის საგანია და ამაზე აქ არ შევჩერდებით. აღვნიშნავთ მხოლოდ, რომ ეს საკითხი განწყობის ჩხარტიშვილისეული დინამიკური მოდელის საფუძველზე პოულობს თავის ახსნას.

ნებელობითი ქცევის მოტივი ყოველთვის სუბიექტის ახლანდელი მდგომარეობისაგან დამოუკიდებელი, ობიექტური ღირებულებაა. ასეთი ღირებულების მქონე მოტივის ძიებისას, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ხშირად სუბიექტის ცნობიერებაში ერთმანეთს უპირისპირდება „მე მინდა“ და „მე უნდა“ განცდები, განსახორციელებელი ქცევის სამომავლო ღირებულებასთან დაკავშირებული ვითარებები. თუმცა, ისიც შესაძლებელია, რომ გადაწყვეტილების მიღებისას სუბიექტი არ განიცდიდეს აქტუალური მოთხოვნილების იმპულსის ზეგავლენას და მის წინაშე იდგეს ამოცანა ორი ნებელობითი ქცევიდან ყველაზე უფრო ღირებულის არჩევისა. შეიძლება იყოს სხვა სიტუაციაც. მაგრამ, ყველა შემთხვევაში, ნებელობითი ქცევის სუბიექტისთვის ობიექტურად მისაღები ქცევის მოძებნის პერიოდი „მე უნდა“ განცდის ფონზე მიმდინარეობს. მოტივაციის პროცესი კი ქცევის სუბიექტის ინდივიდუალური თავისებურებებიდან გამომდინარე, შეიძლება იყოს სათანადოდ დროში გაშლილიც, შეკუმშულიც და მყისიერიც. მაგრამ უფრო არსებითი მაინც ამ პროცესში არის შესასრულებლად მიღებული ქცევის რაგვარობა, ვინაიდან „ფსიქიკური აქტივობის არცერთ

პროცესში არ ჩანს ადამიანის სპეციფიკური თავისებურება ისე ღრმად, როგორც ნებელობით პროცესში“ (ნადირაშვილი, 2010, გვ. 188). ეს კი სრულიად ბუნებრივია, რადგანაც ნებისყოფა ადამიანს აქცევს პიროვნებად, რაზედაც მიუთითებს მისი გადანყვეტილებისა და მის მიერ სამოქმედოდ არჩეული ქცევის (ქცევების) ხასიათი.

ნებელობითი ქცევის მოტივის დადგენისა და შესაბამისი გადანყვეტილების მიღების შემდეგ, უზნაძის სიტყვებით რომ ვთქვათ, სუბიექტში „წინანდელი უმწეობისა და გაურკვევლობის მდგომარეობა ქრება და მის ნაცვლად საბოლოოდ გარკვეულობის, სიმყარისა და დამშვიდებულობის განცდა რჩება“ (უზნაძე, 1977, გვ. 193). მაგრამ ეს „გარკვეულობა“ და „დამშვიდებულობა“ სრულიადაც არაა სუბიექტის ინდიფერენტული, პასიური, ინაქტიური მდგომარეობა. ჩვენი აზრით, სუბიექტს ეუფლება გადანყვეტილების საფუძველმდებარე განწყობის ამსახველი „მე უნდა“ განცდის სახეშეცვლილი, უკვე ტრანსფორმირებული ვარიანტი – თავისებური „მე მინდა“ განცდა, სურვილი შეწყნარებული ქცევის განხორციელებისა. მართალია, ეს სურვილიც შემდეგ შეიძლება სხვადასხვა მიმართულებით შეიცვალოს, მაგრამ ექსპერიმენტულად მრავალგზის დადასტურებულია, რომ თვით გადანყვეტილების მიღება განსაზღვრავს არჩეული ვარიანტისადმი დადებით დამოკიდებულებას და ცნობიერების მუშაობის სელექციურობას არჩევანის გამართლებისა და რეალიზაციის მიმართულებით (Festinger, 1964; ბარამიძე, 1995; კეკელია, 2007).

აღსანიშნავია, რომ განწყობის თეორიის ჩამოყალიბების გზაზე იყო შემთხვევა, როდესაც ნებელობითი ქცევის მოტივს დ. უზნაძე აქტუალური მოთხოვნილების მონახვის პროცესად მიიჩნევდა, რასაც ადასტურებს ვ. კაკაბაძეც (1986). შემდეგ მან მოტივს წარმოსახული მოქმედების განწყობის აქტუალურ განწყობად გარდაქმნის ფუნქცია დააკისრა. მაგრამ პირველი ვარიანტიც არ იყო საფუძველს მოკლებული. ეს ფაქტობრივად საკითხის ისეთივე გააზრებად გვეჩვენება, რასაც ჩვენ მოტივაციის პროცესის შედეგად „მე უნდა“ განცდის „მე მინდა“ განცდაში გადაზრდას, მის ტრანსფორმაციას ვუნოდებთ. მოტივის დადგენისა და გადანყვეტილების მიღების შემდეგ, როგორც ვთქვით, სუბიექტი რეალურად გრძნობს დადებით ემოციურ მუხტს, სათანადო მოთხოვნილებების ერთგვარ აქტივაციას, რომლის აღმძვრელობითი ძალაც ბევრ ფაქტორზეა დამოკიდებული და ამიტომაც არჩეული ქცევის განხორციელებაში ხშირად ნებისყოფის ჩართვა ხდება აუცილებელი.

ამრიგად, დ. უზნაძისა და შ. ჩხარტიშვილის შეხედულებების ანალიზი გვიჩვენებს, რომ მთელი რიგი საკითხების გაგებაში არსებული განსხვავების მიუხედავად, ისინი გარკვეულად ავსებენ კიდეც ერთმანეთს. ასე მაგალითად, მართალია, უზნაძემ სათანადო ყურადღება არ (თუ ვერ) მიაქცია მოტივაციის პროცესში (განსაკუთრებით, მის დასასრულს) აღმოცენებულ, გადანყვეტილების საფუძველმდებარე ვითარების ამსახველ „მე უნდა“ განცდას და ნებელობის აქტის ფენომენოლოგიური მხარე მთლიანად დაუკავშირა „მე მინდა“ განცდას, ხოლო ჩხარტიშვილმა გადამწყვეტი როლი დააკისრა „მე უნდა“ განცდას და ნებისყოფიდან არსებითად გამორიცხა „მე მინდა“ განცდა, მაგრამ, როგორც ვნახეთ, ნებელობითი ქცევის, ოღონდ მისი სხვადასხვა ეტაპის, სტრუქტურაში ორივე განცდას აქვს ადგილი. კერძოდ, „მე უნდა“ განცდა გადანყვეტილების მიღების ეტაპთანაა დაკავშირებული, „მე მინდა“ კი – მიღებული

გადაწყვეტილების შემდეგ იჩენს თავს და სრულად პასუხობს გადაწყვეტილების შემდგომი პერიოდის ემოციურ დახასიათებას. ამიტომაც ვფიქრობთ, რომ ეს შეხედულებები თავისებურად ავსებენ კიდევ ერთმანეთს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- ბარამიძე ნ. (1995). შორეული მოტივაციური ქცევა და სწავლა, ბათუმი.
- ბარამიძე ნ. (2007). „მე მინდა“ და „მე უნდა“ განცდების ადგილისათვის ნებისყოფის სტრუქტურაში, ჟ. „საქართველოს ფსიქოლოგიის მაცნე“, №1, თბილისი.
- ბარამიძე ნ. (2008). დ. უზნაძე და შ. ჩხარტიშვილი – ნებისყოფის ორიგინალური თეორიის ავტორები, აქსელერაცია და შორეული მოტივაციური ქცევა, ბათუმი.
- ბარამიძე ნ. (2013). ნებისყოფისა და ნებისმიერი ქცევის სტრუქტურის შესახებ, ნებისმიერი და ზნეობრივი ქცევის მიმართების პრობლემა, ბათუმი.
- გერიგი რ., ზიმბარდო ფ. (2009). ფსიქოლოგია და ცხოვრება, თბილისი.
- იმედაძე ი. (2010). ნებელობითი ქცევის ფენომენოლოგია, ფსიქოლოგია, ტ. XXII, თბილისი.
- იმედაძე ი. (2011). ფსიქოლოგიის საფუძვლები, თბილისი.
- იმედაძე ი. (2013) გამოკვლევები თეორიულ ფსიქოლოგიაში, თბილისი.
- იმედაძე ი. (2014). ნებისყოფის ფენომენოლოგია: რამდენიმე პოლემიკური მოსაზრება, ფსიქოლოგიური გამოკვლევები, ტ. VII, ბათუმი.
- კაკაბაძე ვ. (1986). მოტივის ცნების გაგება დ. უზნაძის განწყობის ფსიქოლოგიაში, ფსიქოლოგია, ტ. XVII, თბილისი.
- კეკელია ვ. (2007). გადაწყვეტილების შემდგომი პერიოდის ცნობიერების სელექციურობა, ჟ. „საქართველოს ფსიქოლოგიის მაცნე“, №1, თბილისი.
- ნათაძე რ. (1977). ზოგადი ფსიქოლოგია, თბილისი.
- ნადირაშვილი დ. (2010). ნებელობის ფენომენი განწყობის თეორიის დღევანდელი პოზიციიდან, ფსიქოლოგია, ტ. XXII, თბილისი.
- უზნაძე დ. (1964). შრომები, ტ. III-IV, ზოგადი ფსიქოლოგია, თბილისი.
- უზნაძე დ. (1977). შრომები, ტ. VI, განწყობის ფსიქოლოგია, თბილისი.
- ჩხარტიშვილი შ. (1958). ნებისმიერი ქცევის მოტივის პრობლემა, თბილისი.
- ჩხარტიშვილი შ. (1964). ნებისყოფა და მისი აღზრდა, თბილისი.
- Festinger L. (1964). Conflict, Decision and Dissonance, Stanford.

SOME OPINIONS ABOUT THE PSYCHOLOGICAL NATURE OF WILLPOWER

Nodar Baramidze

Batumi Shota Rustaveli State university

Summary

According to the author's opinion D. Uznadze's and Sh. Chkhartishvili's judgments about the willpower, complement each other in a certain way. It is true, that Uznadze connected the phenomenological side of the willpower act to the "I want" feeling and for Chkhatarashvili it turned out to

be the feeling “I must”, but on bases of peculiar analyses the author thinks that in any structure of behaviour the both feelings are present. In particular, the feeling “I must” dominates at the stage of decision-making and the feeling “I want” reveals as the desire to realize the decision willpower. It appears by the way of feeling sensual and to comply with the decision made by justification, also the way of fulfilling. Another feeling may be instant and/or long duration, which constantly changes by influence of inner and outside motivational station and it may be suppress as well. According to this phenomenal side of conduct is changeable too.

Key words: *Willpower, “I want”, “I must”, Motive, Decision, Set, Objective value*